Batman: musta ja valkoinen
toimittanut Mark Chiarello
suomennos Pekka Pakkala, tekstaus Anu Tontti
LIKE

Frank Miller:
Sin City: Viskiä, vaaroja & vamppeja
suomennos Pekka Pakkala, tekstaus Anu Tontti
LIKE

Batman-albumiin Musta ja valkoinen on tilattu lyhyitä, mustavalkoisia sarjoja eri sarjakuvantekijöiltä, kokoelman toimittajan Mark Chiarellon mukaan 60-luvun mustavalkoisten Eerie- ja Creepy-sarjakuvien innoittamana. Williams on ainoa, joka herättää edes vähän nostalgiaa. Elävällä ja kulmikkaalla viivalla hän luo täyteläisiä sivuja, jotka ilmaisevat ja karmivat.

Kent Williamsin Kuolleen pojan silmät tuo mieleen Lepakkomies-tarinat, jotka olivat Teräsmiehen jatkosarjana 80-luvulla. Mieleen tulee nuoreen lukijaan vaikuttanut iljettävä hetki, kun Batman ryömi öljyputkessa ja välttyi kuolemasta öljyn hyökyyn. Niljainen ja putken ahdistama lepakkosankari päihitti aina roistot.

Kuolleen pojan silmät hahmottaa Bruce Waynen ja Gotham Cityn yhteyden, kuten kaupunki kiteyttää: "Me Bruce, me olemme Batman."

Williamsin lisäksi vain Walter Simonson kiteyttää hahmosta jotain olennaista ja jopa vähän tuoretta. Hän esittää Legendassa tulevaisuuden Gotham Cityn, jossa Batman on myytti Jeesuksen tai Kuningas Arthurin tapaan; mennyt sankari, jota odotetaan tulevaisuuden pelastajaksi.

Konkari Archie Goodwinin kirjoittaman Paholaisen trumpetin on piirtänyt Jose Muñoz, ja sarja on kokoelman onnistunein yksittäinen tarina. Blues-myytti ja kuvitukset takaavat tunnelman.

Batman on jutun kulmakivi mutta ei esiinny kuin yhdessä ruudussa.

Goodwin, Simonson ja Williams pitäytyvät ideassaan, joka osoittautuu edellytykseksi lyhyiden tarinoiden onnistumiselle. He eivät lavertele, eivätkä tarinoi yli äyräiden, kuten esimerkiksi suureellisen pateettinen Ted McKeever.

Ideattomuus on se vaiva, jota kokoelmassa yritetään peitellä. Parhaiten onnistuvat ne, jotka hyödyntävät näppäryytensä. Silloin tekijät tuntuvat selvinneen työtehtävästä, luomisen intoa ei ole. Musta ja valkoinen sisältää hengettömiä tilaustöitä.

Selviytyjien kastiin pääsevät Bruce Timm Bat-animaatio-tyylillään, Howard Chaykin värikkäine yksityiskohtineen ja Neil Gaimanin Simon Bisleyn kanssa tekemä rutiinityö.

Frank Miller on mukana vain pin-up-kuvallaan, joka voisi yhtä hyvin olla Sin Cityä kuin Batmania. Mutta mies on perfektionisti, eikä lähde tekemään hengettömiä rutiinitöitä. Ainoa sarja, joka ei ole äärihiottu tarinoiltaan, jossa Miller antaa itselleen vapauden irrotella, on Sin City. Kun Miller tekee tarinoita toisten hahmoista, kuten Batmanista tai Daredevilistä, hän haluaa antaa hahmosta aina uuden katsantokannan, jättää jälkensä. Samoin yhteistyöprojektit ovat aina huolellista tarinantekemistä.

Sin Cityn maailma on Millerin luomus, joka perustuu selkeille kaavoille ja perinteille, jotka hän osaa ulkoa. Tekijällä itsellään on täysi vapaus rikkoa kaavoja, lisäillä kaupunkiin ihmisiä ja ilmiöitä mielensä mukaan. Miller on jättänyt Sin Cityn avaraksi, sävy pysyy samana mutta miltei mikä vain on mahdollista.

Lyhyiden Sin City -tarinoiden kokoelma Viskiä, vaaroja & vamppeja on Millerin todellista irrottelua, jopa löysäilyä. Oikeutus sille löytyy tarinoiden tavasta lisätä pieniä kohtauksia kaupungin kokonaiskuvaan, lisätä ihmisiä tai näyttää heistä uusi piirre.

Millerin parhaat Sin Cityt ovat rullaavaa tarinaa, jossa annetaan jännitteen syntyä. Yleensä tarinassa on käänne, joka kruunaa kokonaisuuden. Lyhyissä tarinoissa ei ehdi syntyä jännitettä, loppunäpäytys yleensä vain töksähtää.

Sin Cityn lyhyiden tarinoiden löysäily on vapauttavaa, lähes terapeuttista, pingottavalle perfektionistille. Kuten Musta ja valkoinen -bat-kokoelmassa, parhaat hetket Viskiä, vaaroja & vamppeja -kokoelmassa ovat tiiviit tunnelmapalat - Asiakas on aina oikeassa ja Jouluyö.

Kokoelma on koostettu eri aikoina tehdyistä tarinoista. Sitä ei voi siksi lukea osana Sin City -tyylin kehitystä. Viimeisin Frank Miller työ 300 kertoo enemmän siitä mihin suuntaan tekijä on menossa. 300 on pitkästä aikaa huoliteltu yhteistyö Lynn Varleyn kanssa, joka huolehtii siitä, että Millerin viivat saavat maalattua väriä ympärilleen.

300 kertoo spartalaisten retkestä persialaisia vastaan taistelemaan 480 eKr. Se on yksinkertaista tarinankuljetusta, Sin Cityn myötä Miller näyttää ihastuneen entistä enemmän vähäeleisyyteen. Ajoittain tyyli haiskahtaa ylidramaattisuudelta, mutta vireen johdonmukaisuus pitää lukijan mukana.

Kuvitukset ovat enemmän Roninia kuin varhaisten Sin Cityjen tai Elektra elää -albumin äärityylitelty virtaviivaisuutta. Varleyn värien elävyys tuo paljon Millerin kuvakulma-iloittelun ja terävään viivaan.

Jonathan Mander

John Wagner - Alan Grant - Cam Kennedy:
Judge Dredd 27
suomennos Timo Koivusalo, tekstaus Reima Mäkinen
JALAVA

Marlon Shakespeare alias Kopteri on päättänyt osallistua MegaCity1:ssä järjestettävään Supersurf 7 -kilpailuun, jossa taivaslautailua laittomasti harrastavat urhot ottavat mittaa toisistaan. Shakespeare on vähä vähältä kehittänyt lautailutaitojaan, sillä hän haluaa näyttää kaikille, mihin hän pystyy. Hän haluaa olla jotakin.

Ja katso: niin käy. Marlon voittaa hämmästyttävillä taidoillaan ja kuuden jakson mittainen tarina huipentuu, kun Judge Dredd vie Marlonia käsikynkässä kohti eristyskuutiota ja väkijoukot hurraavat sankarilleen Marlonille.

Judge Dredd 27:n päätarina on teemaltaan monta kertaa koluttu: Judge Dreddin kaltaisessa (meidän aikaamme enemmän tai vähemmän viittaavassa) yhteiskunnassa alituisena vaarana on tylsistyminen ja yksilön katoaminen massojen puristuksiin. Omalaatuiset rikokset tai vaaralliset, kielletyt harrastukset ovat ainoa mahdollisuus erottua muista.

Albumin toinen, kolmen episodin mittainen kokonaisuus, pohtii myös aiemmista Dreddeistä tuttua teemaa - jättityöttömyyttä. Mega Cityssä ihmisistä 99 % on työttöminä, niinpä sen aiheuttamat ongelmatkin ovat moninkertaisia. Yhden duunarin (oletetusta) kuolemasta seuraa valtava mellakka, kun väkijoukko ryntää vaatimaan itselleen vapautuvaa työpaikkaa.

Judge Dreddin fasistinen, yksilönvapauden välillä turhankin alleviivatusti nujertava maailma voi parhaimmillaan peilata kiinnostavasti kapitalistisen kulutusyhteiskunnan sokeita pisteitä. Pahimmillaan (=yleensä) se toistaa sanoja kerronnan kaavoja ja teemoja, eikä tarjoa mitään uutta. Tämänkertaiset tarinat eivät olleet tyhjänpäiväisintä tusina-Dreddiä, mutta eivät kyllä juurikaan parempia.

Ville Hänninen

Greg Curfman:
Nelli vauhdissa.
Suomennos Vesa Nykänen, tekstaus Erika Koivula.
EGMONT

Nelli on suomalaisille uusi tuttavuus lasten edesottamuksia esittelevien sarjakuvien joukossa. Strippejä on toistaiseksi ilmestynyt vasta joidenkin maakuntalehtien sivuilla.

Greg Curfmanin sarja ei sisällä mitään uutta: ilkeä isosisko kiusaa pikkuveljeä ja järjestelee muitakin ilkeyksiä eri suuntiin. Kuten olettaa saattaa, vanhemmat ovat jo täysin kyllästyneitä jälkikasvunsa edesottamuksiin. Tämän he osoittavat ajoittaisilla sarkastisilla heitoilla, mutta eivät juuri muilla kasvatuksellisilla otteilla.

Sarjalla on toki kirkkaat hetkensä, kuten lasten nenäkkäät kommentit heidän puhuessaan "vanhempiensa aikaisista puhelimista".

Curfmanin piirrostyyli on värikästä mutta yksinkertaista: välillä jälki on niin huonoa, että henkilöhahmot ovat vain juuri ja juuri tunnistettavissa. Vaikuttaa, kuin strippejä olisi tehty kovalla kiireellä ja lopputuloksesta piittaamatta.

Minusta Nelli on vain yksi riiviölapsisarja lisää, jota tuskin moni kaipaa tai edes muistaa lukemisen jälkeen.

Jari Hanski

Jerome Charyn - Jose Muñoz: Käärmeen hammas
suomennus Ville Keynäs, tekstaus Anu Tontti
LIKE

Yhdysvaltalainen dekkaristi-sarjakuvakäsikirjoittaja Jerome Charyn on tehnyt ranskalaisten Francois Boucqin ja Jacques Loustalin kanssa useammankin albumin verran yhteistyötä. Osaavat piirtäjät saivat Charynin käsikirjoituksista melkoisesti irti. Esimerkiksi Boucqin taitava kyky kertoa kuvin teki Pirun huulesta tai Magician's Wifesta kelpo albumeja.

Näillä lähtökohdilla kuvittelisi, että myös miehen yhteistyö argentiinalaisen Jose Muñozin kanssa sujuisi, jos ei nyt loistavasti, niin ainakin onnahtelematta. Joskus on tavallistakin surullisempaa olla väärässä.

Charynin romanttinen maailmankuva, joka lainaa Ross McDonaldilta ja Raymond Chandlerilta enemmän kuin hiukkasen, on omalaatuinen. Hän ei juuri piittaa hahmojen tai tapahtumien "realistisuudesta" tai "uskottavuudesta".

Miehen ohjenuorana on ilmeisesti ollut, että tarina on uskottava, jos sen käänteet on taiten rakennettu. Yksittäisillä epäloogisuuksilla tai kummallisuuksilla ei ole mitään merkitystä, kunhan vain saa välitettyä piirtäjiensä kautta vahvan väkeviä tunnelmia.

Käärmeen hammas ei kuitenkaan pysty vakuuttamaan lukijaansa. Muñozin vahva, mustan ja valkoisen vakaan harkiten yhteen tilkitsevä tyyli on kuten ennenkin, impressionistisen ilmaisuvoimaista, uljaan upeaa sarjakuvakerrontaa.

Itse tarinaa ei kuitenkaan pysty purematta niielemään. Siinä Esther Madrid on maskuliininen, itsevarma ja väkivaltainen naiskyttä. Ja Miss Pohjois-Amerikka. Hän lähtee Etelä-Amerikkaan vapauttamaan kenraali Faustino O'Haran hämäriin bisneksiin sotkeutuneen veljensä. Suurisilmäinen pikkupoika Silverio tarjoaa apuaan, koska hän on ollut aikaisemmin haciendalla.

Lukija ei missään vaiheessa pääse osaksi tarinaa. Hahmoista jää harmillisen ulkokohtainen vaikutelma - kuin tiiraisi kuistilta olohuoneessa käytyä keskustelua, mutta ei voisi ottaa siihen itse osaa. Kun tarina ei ole riittävän taidokkaasti tehty, katoaa mahdollisuus eläytyä, heittäytyä mukaan tapahtumien pyörteeseen. Tarina jää leijumaan omiin sfääreihinsä, eikä liikauta.

Ville Hänninen

Napa 03
toimittaneet Jussi S. Karjalainen ja Jenni Rope
NAPATUOTE

Kolmas numero on toistaiseksi tasalaatuisin Napa. Joka kerralla Jenni Ropen ja Jussi Karjalaisen toimittama antologia on ollut rosoisempi ja rohkeampi. Napa-estetiikka kehittyy.

Tasalaatuisuus on merkki huolellisuudesta. Navan kaikki sarjat on tehty kunnolla, roiskauksia ei ole. (Paitsi yksi, mutta se on tyyliratkaisu: Mikko Viljakaisen yksinkertainen ja rujo Frank ja Bill, lännen rosvot.)

Rosoisuus vahventaa Navan ihmisläheistä otetta. Kuvat tulevat tykö. Tarinat keskittyvät ihmisten tunnelmien vivahteisiin ja pään sisäisiin klikkeihin.

Terhi Nummisen Mitä rakkaus antaa on suorin rakkausaihe Navassa. Sen siloiteltu tyyli tekee sarjasta surullisen tylyn. Ajatus on pohjimmiltaan hyväntahtoinen: rakkaus antaa, kun osaa antaa tilaa ja luottaa.

Kaikissa Navoissa esillä olleiden Karjalaisen, Ropen ja Kati Rapian tyylit ovat kehittyneet. Rapian Ihanaksi naiseksi ei synnytä -sarjan idea on toteutettu huolellisella yksinkertaisuudella. Tyttö imuroi lattioilta vanhoja puhekuplia, jotka sisältävät negatiivisuuksia tyyliin: "Miksei tullut ajoissa". Hän ahmii suuhunsa lempeyksiä: "Armainpain", Ihanaa kun tulit". Lopun koukku palkitsee.

Samoin loppukoukun ansiosta Ropen Nimetön on ehkä hänen sarjoistaan se, josta on helpoin tykätä. Oma tyyli on läsnä viehättävänä ja hymy herkeää. Ropen tyyli on avartunut, sivuja on käytetty väljemmin. Ilmavuus luo lempeyttä sarjoihin. Hänen ilmaisunsa kehittyy herkeämättä ja ominaispiirteet korostuvat.

Rosoisempi viivan elo lisää Karjalaisen ilmaisuvoimaa. Oikotie on mahtava blues-styke. Tylympi ote korostaa tyylitajua, joka ilmenee myös tiiviistä sanojen käytöstä. Rytmi ja fiilis ovat tärkeimmät, kun kaksi mustaa kitaristia matkaavat. Loppu voi tuntua repsahdukselta, mutta mysteerinen tunnelma ei kaipaa aukiselitystä: biisi loppuu lavcasti ennen kuin puuduttaa.

Johanna Rojola hahmottaa sarjansa rikastuttavilla mustetahroilla. Vaikka jälki vetoaa, dramatisointi mättää.

Killoffer: Pyhäranta

Kaikki ei välity. Lukija jää ymmälleen, kun asenne on suureellista ja kyynistä hipova, eikä intohimosta puhumisen väliin mahdu herkkyyttä. Rojulla on oma ilme, mutta se on kova.

Hän on myös toinen pääosan esittäjä ex-poikaystävä Killofferin edellisnumerosta jatkuvassa Suomi-kokemuksessa. Killofferin tyyli on tiputella tarinaan arjen havaintoja luontevasti ja terävästi. Kuvituksetkin ovat rentoja ja teräviä. Ihmisten, kielien ja kulttuurien yhdessä olcilun vaivat kuvataan lämpimästi ja tuoreesti. Killoffer törmää Suomeen Rojun perheen luona vietettävällä mökkilomalla.

Strippihenkistä vitsisarjaa tarjoilevat Jyrki Heikkinen ja Karri Laitinen. Heikkisen Elämää metsässä on kutkuttava ihmis- ja eläinkuvaus, joka ei osoittele mutta naljailee suoraan yhteiskunnan pinttyneille typeryyksille ja eläinten epäkunnioitukselle. Heikkiseen on aina yhtä vaikea tarttua pienivii vaisen piirostyylin takia.

Laitisen Välitunti on typerryttävä ja lähes puujalkavitsin omainen. Sen tapa esittää hetki, kun opettaja tivaa pahantekijöiden nimiä, on herkullinen. Salaperäistä lumoa.

Mikko Viljakaisen Asia jota emme tienneet napsauttaa teräviä hymyjä vähäeleisellä huumorilla. Sävyä voisi kutsua ironiseksi, ellei se tuntuisi väärältä sanalta näin lämpimän jutun kohdalla. "Hullu vinosilmä" päätyy maagiseen ruokalaan muistettuaan nälän tunteen.

Martin Tom Dieckin erinomainen Herra Lingus on sävyiltään synkkä, mutta tarinaltaan ovela sarja vedestä, spermasta ja liioista himoista.

Ville Pynnönen ja Heidi Häkkinen luovat pelon väreitä ja Teemu Väätäinen viehättää kierrätettävällä enkelillään.

Napa tulee luo avosylin, mukanaan ihmisen piclet kauneuksista rumuuksiin. Sama antaumus ja pancutuminen on ainoa, mitä tekijöiltä voi jatkossakin pyytää.

Jonathan Mander

Sanomalehtisarjakuvat - Strippar i Norden
Toimittaneet Kalervo Pulkkinen ja Vesa Anttonen, suomennos Heikki Jokinen
ARKTINEN BANAANI

Sanomalehtisarjakuvat on matala (2 strippiä päällekkäin) 80-sivuinen albumi, joka esittelee lyhyesti pohjoismaisia humoristisia päivälehtistrippejä. Mukana on 29 tekijää tai työryhmää neljästä maasta - vain Islanti puuttuu. Tekstit ovat sekä suomeksi että ruotsiksi. Kokoelma on syntynyt SeriNordin Pohjoinen asema-sarjakuvanäyttelyn pohjalta. Valinta on onnistunut, mukana on mielenkiintoisia vähemmän tunnettuja huumorisarjoja ja muutama klassikko.

Albumin yleisilme on perinteinen. Sanomalehtistripit ovat luonnollisesti perinteisempiä kuin albumisarjat. On vaikea luoda jatkuvasti uutta, kun pitäisi samalla olla hauska 365 kertaa vuodessa. *(Itse asiassa 313 kertaa, strippejä kun tulee 6 viikossa. Kivi.)*

Myönteistä albumissa on hyvä käännös- ja toimitustyö sekä lyhyet esittelyt sarjoista. Ainoa puute (jos ei huomioida sitä, että juuri sinun suosikkiasi mahdollisesti ei ollut mukana) on näytteiden lyhyys. Yhdeltä tekijältä on mukana 4-8 strippiä, korkeintaan 2 aukeamaa. Näin ei välttämättä muodostu kokonaiskuvaa sarjasta, jota on tehty satoja tai tuhansia osia.

Jos albumi olisi ilmestynyt vuosi sitten näyttelyn ollessa esillä Kemissä, olisi voinut kirjoittaa: "Erinomainen näyttelyluettelo jolla on arvoa näyttelyn jälkeenkin." Sarjakuvatutkijoille esittelytekstit ovat kuitenkin turhan lyhyitä, ja niistä puuttuu mm. tiedot strippien tekovuosista ja lukumääristä.

Eräänlaisena edeltäjänä tai hengenheimolaisena voisi tässä yhteydessä muistella tanskalaisten toimittamaa albumisarjaa Comics - den stora serieboken jota ilmestyi Ruotsissa 8 osaa vuosina 1970-1975. Ensimmäinen osa ilmestyi myös suomeksi 1970 nimellä Comics - suuri sarjakuvakirja. Joka kirjassa oli 128-144 sivua sanomalehtipaperille painettuja huumori- ja jatkosarjoja. Varsinkin jatkosarjoille oli hyvää tilaa.

Comics-sarjan ilmestyminen lopahti siihen, kun suuri yleisö ei löytänyt enää sarjan seuraavasta osasta edellisessä osassa julkaistua omaa suosikkiaan. Pelkkien sarjakuvaharrastajien ostojen varassa ei noin mittava sarja tullut toimeen.

Pauli Ruonala

Kuva: Lars Fiske.

Pikon ja Fantasion seikkailuja 27:
Kone joka näki unia
suomennos Vesa Nykänen, tekstaus Anu Tontti
EGMONT

Tome & Janry ovat palanneet tovin jälkeen André Franquinin alunperin luoman sarjan pariin. Spiroussa ja Le Soir -sanomalehdessä ennen albumiksi kokoamistaan ilmestynyt Kone joka näki unia pyrkii olemaan ilmeeltään nykyaikaisempi, "aikuisempi" Piko ja Fantasio -tarina.

Mitä se sitten käytännössä tarkoittaa? Piirrosjäljessä se näkyy mustina reunuksina ruutujen ympärillä ja vähemmän selkeänä viivana.

Piko ja Fantasio hahmoina kuvataan piirun verran vanhemman ja kuluneemman, siis vähemmän poikamaisen näköisinä. Lisäksi poikamiesten ympärillä notkuu vaalea, isopovinen ja minihamcinen suttura, joka osoittaa kiinnostusta etenkin Fantasiota kohtaan. *(Noh, noh, Kitariinahan on ollut sarjan vakiohahmoja alusta asti. Kivi.)*

Juonen tasolla "aikuisuus" tarkoittaa köyhän miehen Philip K.Dick -imitaatiota. Kuvioissa ovat bladerunnermainen suurkaupunki, Piko-replica, joka ei tiedä olevansa kopio sekä yksilön nitistävä, valvontaan viehtynyt yhteiskunta. Mustanpuhuvaa tunnelmaa ei olla edes vedetty niin rajusti överiksi, että sitä voisi pitää lajityypin parodiana. Ja tottakai moisen sarjakuvahahmojen "kasvutarinan" kuuluu kaikkien seikkailusarjojen klisciden mukaisesti pohtia ääneen Fantasion oikeaa etunimeä, "todellista ihmistä" myyttisen seikkailijan imagon takana...

Kone joka näki unia ei yrityksistä huolimatta tarjoa yhtäkään todellista syytä olemassaololleen. Toisaalta tarinaa kyllä lukee sujuvasti, ja se on hauska pikku kuriosi-

seuraavalle sivulle ->

teetti muiden Piko ja Fantasio -albumien seassa. Täytynee siis tyytyä elämän realiteetteihin: koska meille oli jo aikaisemmin tarjottu puolivillaista Pikku Pikoa useamman albumin edestä, oli vain ajan kysymys, jolloin pöytään vetäistäisiin "Iso Piko" - joskin ilman seksiä ja brutaalia väkivaltaa.

Ville Hänninen

Timo Kokkila:
Voitto Virtanen: Voitto Kotiin!
ARKTINEN BANAANI

Timo Kokkilan piirtämä Voitto Virtanen on ilmestynyt Veikkaaja-lehdessä vuodesta 1993: parempaa ympäristöä Peräsmiehen luojan vähemmän tunnettu himopeluriluomus tuskin voisikaan saada. Kuten olettaa voi, liittyy suurin osa Voitto Virtasen seikkailuista jollain tavoin Veikkauksen eri rahapelehin. Näistä tapahtumista Kokkila saa irti monia variaatioita eikä albumi ole yksioikoisen tylsää pelailua. Virtasen arkeen kuuluu monia muitakin asioita kuten koirankakkaongelmat.

Erityisen oivaltava oli strippi, jossa koiranulkoiluttajat valittivat puiston tulleen sotketuksi pilalle, kun tiiliseinään oli tehty yksi graffiti. Samaan aikaan koko puisto oli täynnä koirien jätöksiä.

Kokkilan piirrostyyli on yksinkertainen ja selkeä. Stripeissä ei ole piirroksellisia yllätyksiä, mikä on pitemmän päälle tylsää. Silti joukossa on myös helmiä, jotka saavat suupielet nousemaan.

Albumi on oiva kokoelma rahapelien maailmasta, ja se sopii jokaiselle tämän paheen kiroihin enemmän tai vähemmän joutuneille. Albumi jatkaa myös Arktisen Banaanin hienoa linjaa julkaista monenlaista suomalaista sarjakuvaa.

Jari Hanski

Bryan Talbot: Tuhman rotan tarina

JALAVA

Bryan Talbotin Tuhman rotan tarina kertoo insestin uhrista Helenistä, joka pakenee ankeita kotioloja ensin Lontoon siltojen alle ja sieltä ihailemansa taitelijan Beatrix Potterin jalanjäljissä Englannin järviseudulle. Matka on Helenille pyhiinvaellus, jonka aikana hän voittaa tuskallisten kokemusten aiheuttaman lamaannuksensa.

Tuhman rotan tarina muistuttaa enemmän vakavaa kirjallisuutta kuin viihteellisempää populaarikulttuuria. Tarina on psykologisesti uskottava ja henkilöhahmot kokonaisia persoonallisuuksia. Teoksessa on runsaasti viittauksia kirjallisuuteen, taiteeseen ja mytologiaan.

Huolella toteutettu kuvallinen kerronta pohjaa yksityiskohtaiseen taustatutkimukseen. Tässä Tuhman rotan tarina muistuttaa Mooren ja Campbellin sarjakuvaa Helvetistä, jossa on viitteitä kuin väitöskirjassa. Samoin kuin Moore ja Campbell, Talbot onnistuu kytkemään tarinaan erilaisia tasoja ja kerrostumia.

Jälkipuheessaan Talbot sanoo halunneensa tehdä tarinasta selkeän, koska sen tärkein tehtävä on kertoa hyväksikäytetyn lapsen kokemuksista. Tuhman rotan tarinan visuaalinen ilme onkin melko konventionaalinen, vaikkakin taitavasti rytmitetty, ja tarinan rakenne muistuttaa näytelmän rakennetta kolmine näytöksineen ja lopun kliimakseineen.

Talbotin sarjakuva liittyy kirjallisuuden perinteisiin usealla tasolla, joista yksi on kodittomuus Lontoossa. Samaa teemaa käsitellään Edithin ja Yannin sarjakuvassa Basil & Victoria. Lontoon kodittomat ovat aina herättäneet pelkoa ja hämmennystä. Vuosisadan vaihteen Lontoossa parempiosaiset tekivät tutkimusmatkoja "pimeimpään Lontooseen" samoin kuin tehtiin tutkimusmatkoja brittiläisen imperiumiin tuntemattomiin osiin. Köyhät rinnastettiin alkuasukkaisiin. Uskottiin, että molemmille oli tyypillistä väkivaltaisuus ja kontrolloimaton seksualisuus.

"Vuosisadan vaihteen Lontoossa parempiosaiset tekivät tutkimusmatkoja "pimeimpään Lontooseen" samoin kuin tehtiin tutkimusmatkoja brittiläisen imperiumiin tuntemattomiin osiin.."

Basilissa & Victoriassa kodittomat lapset ovat, kuten kaupunkikirjallisuudessa yleensä, varhaiskypsiä vintiöitä; Tuhman rotan päähenkilö Helen sen sijaan on herkkä murrosikäinen. Hän on arka ja ujo, ja kaupungin raa'at piirteet kauhistuttavat häntä. Helen on kuin lasia, ja tarinan suurin jännite syntyykin siitä särkyykö Helen lopullisesti vai pelastuuko hän.

On virkistäyää, että kovia kokenut nuori kuvataan herkäksi ja taiteelliseksi eikä kovaksi ja paatuneeksi, kuten yleensä.

Kerronnan näkökulma on koko ajan Helenin. Kaupunkikirjallisuuden perinteiden mukaisesti Lontoo on Tuhman rotan tarinassa synnin tyyssija, kun taas maaseutu näyttäytyy turmeltumattomana. Kuten neitsytpyhimykset, joihin hän vertaa itseään, Helen kulkee syntisen kaupungin läpi säilyttäen viattomuutensa. Helenin parantuminen voi alkaa vasta kun hän pääsee maaseudulle. Hän kohtaa oman ahdistuksensa yksinäisellä vuorenhuipulla samalla tavoin kuin keskiaikaiset pyhimykset kohtasivat paholaisen itsessään vetäytymällä pois ihmisten ilmoilta.

Itsensä kohtaaminen luonnon avulla on klisee kirjallisuudessa, mutta kuten monet kliseet, se on uskottavaa.

Kirjallisuus antaa voimaa selviytymiselle

Tärkein tekijä Helenin selviämisessä on kuitenkin kirjallisuus, eritoten Beatrix Potterin teokset. Potter tunnetaan mm. satukirjasta Petteri Kaniini. Potterin näennäisen viattomat lastenkirjat sisältävät synkkiä sävyjä, joihin Helen samastuu. Potterin elämäkerrasta hän löytää yhtymäkohtia omaansa, ja Potterin selviäminen auttaa häntä uskomaan omaan selviämiseensä.

Hienointa Tuhman rotan tarinassa onkin usko taiteen voimaan pelastaa vaikeuksien kanssa kamppaileva ihminen. Vaikka Helenin itsetunto on nujerrettu, rakkaus Potterin kertomuksiin antaa hänelle uskoa tulevaisuuteen ja omanarvontuntoa. Helenin kertomus on paitsi matka kaupungista maaseudulle ja alistumisesta itsenäisyyteen, myös Künstler-roman: kun Helen saa itsetuntonsa takaisin, hän lopettaa Potterin akvarellien jäljentämisen ja alkaa piirtää omia tarinoita.

Kirjaan sisältyy Helenin (tai siis Talbotin) taitava Potter-pastissi Tuhman rotan tarina, kirja kirjassa, jonka avulla hän käy läpi tuskallisia kokemuksiaan.

Talbot käsittelee ahdistavaa aihetta sortumatta paatosteluun. Helenin traumaattisia lapsuudenkokemuksia ei näytetä, vaan ne purkautuvat väkivaltaisina, kaupungin historiaan liittyvinä näkyinä (tämä on toinen yhteys neitsytpyhimyksiin). Tärkein keino Helenin murheen välittämisessä lukijalle ovat hänen ilmeensä. Helen on läsnä miltei jokaisessa sarjakuvan ruudussa.

Tuhman rotan tarina muistuttaa elokuvaa, joka luottaa pääosan näyttelijän kasvojen ilmaisuvoimaan ja lähikuviin. Helenin mallina onkin ollut nuori näyttelijä. Lontossa ja Potterin asuinsijoilla liikkunut lukija tunnistaa paikat vaivatta. Konventionaalinen kerronnan rakenne ja vahva rytmitys sekä Talbotin taitava piirräntä tekevät tarinasta selkeän, nautittavan.

Laura Honkasalo

Suomen sarjakuvaseuran hallitus ja toimihenkilöt vuonna 1999

Puheenjohtaja:

Ville Hänninen
e-mail: ville.hanninen@helsinki.fi

Hallitus:

Jari Hanski
puh. (09)-5031890

Joanna Hongisto
puh. (09)-6983706

päätoimittaja **Kivi Larmola**
e-mail: kivi@kaapeli.fi

projektipäällikkö **Reija Nieminen**
toimisto p/fax (09)-6856100
e-mail: reija@kaapeli.fi

Kati Rapia
e-mail: rapia@uiah.fi

sihteeri **Pauli Ruonala**
e-mail: pauli.ruonala@enestam.fi

Harri Römpötti
e-mail: harri.rompotti@pp.inet.fi

Petri Tolppanen
e-mail: petri.tolppanen@oph.fi

Juhani Tolvanen
e-mail: juhani.tolvanen@sanoma.fi

Merja Heikkinen (1. varajäsen)
e-mail: merja.heikkinen@minedu.fi

Johanna Rojola (2. varajäsen)
e-mail: roju@kaapeli.fi

Jenni Rope (3. varajäsen)
e-mail: jrope@uiah.fi

huutokauppa-asiahenkilö
Päivi Huhtamaa
puh. 02-5545362
e-mail: patchu@gnwmail.com

GLÖMP3 **30 MK**

UUTTA KOTIMAISTA SARJAKUVAA

STRESS PRESS
HYYTIÄLANTIE 9
35500 KORKEAKOSKI
STRESSI@GLOMP.COM